

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього

Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція

***«СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ»***

29-30 вересня 2022 року

Україна, Мукачево

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Управління туризму та курортів Закарпатської ОДА
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці
Луцький національний технічний університет
Черкаський національний університет ім. Б.Хмельницького
Інститут регіональних досліджень ім. М.І.Долішнього**

**СУЧАСНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СЕРВІСНОЇ ЕКОНОМІКИ:
ТУРИЗМ, РЕКРЕАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНІ ПОСЛУГИ**

**MODERN TRANSFORMATIONS OF THE SERVICE ECONOMY:
TOURISM, RECREATION AND COMMERCIAL SERVICES**

**Збірник тез доповідей
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
29-30 вересня 2022 року**

**Україна, Мукачево
2022**

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)

C91

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 24 жовтня 2022 р.)*

C91

Сучасні трансформації сервісної економіки: туризм, рекреація та комерційні послуги: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Мукачєво, 29-30 вересня 2022 р.) / ред. кол.: Т. Д. Щербан (гол. ред.) та ін. – Мукачєво: МДУ, 2022. – 97 с.

Відповідальний за випуск: Надія ГОБЛИК-МАРКОВИЧ – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.

Технічний редактор: Надія КАМПОВ – старший викладач кафедри менеджменту, управління економічними процесами та туризму.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова); Гоблик В.В. – д.е.н., професор; Маслиган О.О. – д.е.н., професор; Гоблик-Маркович Н.М. – к.е.н., доц.; Папп В.В.– д.е.н., професор; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Кампов Н.С. – ст. викладач.

У збірнику тез за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, що проводилася кафедрою менеджменту, управління економічними процесами та туризму Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми сучасної трансформації сервісної економіки. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні погляди на пошук інноваційних ідей трансформації туризму, рекреації та інших послуг у постіндустріальній економіці; визначення стратегічних пріоритетів розвитку на регіональному та міжнародному рівнях.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

УДК 338.486.1.02-044.922:[338.48-53:338.48-6](043.2)

Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari>

© Мукачівський державний університет, 2022

© Кафедра менеджменту, управління економічними процесами та туризму, 2022

розвитку регіонального туризму – створення інформаційних туристських центрів, які надають важливу інформацію тими, хто приїжджає у якості туристів і формують зворотний зв'язок із туристським ринком.

Декілька слів про важливість банківських та фінансових послуг в туристській сфері. Розвиток туризму у регіонах стимулює розширення банківської діяльності. Дуже важливим для туризму фактором є надання регіональним філіям банків прав на міжнародні валютні операції та можливості обслуговування клієнтів із пластиковими картками провідних платіжних систем. Насамперед, це є актуальним для районних центрів, адже туристські дестинації далеко не завжди знаходяться в адміністративних та фінансових центрах регіонів.

Туризм за своєю природою пов'язаний із конкретним ресурсом, природно-географічним фактором, територіальним особливостями. Саме тому будь-які реформи в туристській сфері потребують проведення гнучкої регіональної політики, що враховує специфіку кожного регіону.

Будь-які заходи, спрямовані на розвиток туристично-екскурсійної активності населення, освоєння нових туристських місцевостей, використання з метою туризму та відпочинку пам'яток історії, культури, архітектури, досягатимуть бажаного ефекту лише за наявності зацікавленості та підтримки з боку тих чи інших структур регіональної влади, органів культури, освіти, церкви і тощо.

Таким чином, коло розглянутих вище проблем говорить про необхідності комплексного підходу до вивчення туристської інфраструктури з урахуванням взаємозв'язку всіх її елементів, вироблення нових методів та підходів до її аналізу, чому будуть присвячені подальші дослідження авторів.

Список використаних джерел

1. Бошота Н. В., Папп В. В. Туристична інфраструктура та її роль у розвитку туризму в регіоні. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. Серія Економіка. Випуск 2 (50). С. 117–122.

2. Буторіна В. Б. Взаємовплив підприємств туристичної інфраструктури і національного туризму в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 12. с. 211–214.

УДК 338.48-6:005(477.87)(043.2)

НАДІЯ ГОБЛИК-МАРКОВИЧ, ТЕТЯНА ІЛЬТЬО, МИХАЙЛО ІВАШКО
Мукачівський державний університет

РОЗВИТОК ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ НА ЗАКАРПАТТІ

Глобалізаційні процеси у світовій економіці та інтеграція в цей процес України призвели до збільшення туристичного попиту в Закарпатті (80% – гірська, екологічно чиста місцевість) як прикордонному регіоні України. Спрощення митних формальностей, відкриття європейських кордонів ще в передковідний період спричинили великий поштовх до розвитку туризму. Широкі можливості отримав діловий туризм, який спонукає підприємців все частіше шукати та знаходити бізнес-партнерів за кордоном та створювати нові

можливості для свого бізнесу в мальовничих куточках Карпат. Крім того, воєнні дії на території Східної та Центральної України також є спонукальним фактором для відкриття західної частини країни для переміщення малого та середнього мобільного бізнесу на цю територію.

Слід зазначити, що діловий туризм формує економіку багатьох держав і регіонів і стає важливим фактором стабілізації розвитку світової індустрії гостинності. Тому вкрай актуальним є дослідження стану, проблем та перспектив розвитку ділового туризму Закарпаття.

Чимало науковців присвятили свої дослідження особливостям геопросторового розвитку туризму, серед них можна виділити праці О.Любіцевої, О.Бейдика. Зокрема, місце та роль ділового туризму визначено у працях В.Мальської, Т.Ткаченка. Метою ж нашого дослідження є вивчення новітніх тенденцій та проблем трансформації ділового туризму в Україні, зокрема на Закарпатті.

У загальному розумінні діловий туризм – це подорожі, які здійснюються з метою відвідування конгресів, зустрічей, конференцій, семінарів та інших важливих заходів. Залежно від мети ділові поїздки можуть включати зустрічі та конференції, професійні виставки та ярмарки, а також інсентив-подорожі. В інфраструктурі цього виду туризму основою є готельна мережа та бізнес-центри найвищої якості, а не ті, які потрібні «звичайним туристам»[1].

Фахівці туристичної індустрії доводять, що приблизно $\frac{1}{4}$ світових подорожей – це діловий туризм. Причому щоденні витрати бізнесмена в 3-4 рази перевищують витрати так званого «звичайного» туриста. Як не дивно, але в роки кризи діловий туризм в Україні приваблює значну кількість туристів, адже це найдешевше місце для придбання бізнесу серед країн Центральної та Східної Європи [2].

Діловий туризм (Business Travel)– розвинена галузь обслуговування ділових поїздок. Виділяють чотири кити бізнес-системи, які включають наступні компоненти:

- компанії – клієнти, що відправляють своїх співробітників у відрядження;
- компанії – постачальники окремих видів послуг (авіакомпанії, страхові компанії, мережі готелів тощо);

- компанії-постачальники, які надають повний спектр послуг, тобто туроператори;

- галузеві організації та компанії MICE, аббревіатура складається з початкових літер англійських слів: M – Meetings (зустрічі), I – Incentives (інсентив-заходи), C – Conferences (конференції), E – Exhibitions (виставки) [3].

Ділові поїздки розглядаються туристами як важливий елемент міжнародного туристичного обміну. Що стосується України, то найбільше «ділових» туристів приїжджає в такі міста, як Київ, Харків, Дніпропетровськ, Одеса, Львів. Закарпаття слабо розвинене промислово, але екологічно чисте в ландшафтному відношенні. Перші ознаки ділового туризму незначні, фактично ще в зародковому стані, але природна привабливість території є тим магнітом, який гарантує успіх ділових і партнерських відносин.

Фестивалі, виставки, конференції тощо збирають левову частку туристів. За останні 5 років зріс попит на проведення конференцій, семінарів, конгресів, тренінгів тощо. Бізнес-клієнти зрозуміли переваги проведення ділових зустрічей у гірській місцевості Українських Карпат із вдалим поєднанням відпочинку. Так, до прикладу, на кінець 2018 року з метою розвитку ділового туризму та у рамках реалізації Програми розвитку туризму та курортів на Закарпатті, в області був організований пізнавальний тематичний тур «Відкрий Закарпаття. Земля, наближена до неба». Серед учасників туру були представники Американської торгівельної Палати в Україні, генеральний менеджер компанії «Mitsubishi Ukraine» та провідні українські компанії [4]. В межах ділового туру гостей ознайомили з конференц-сервісом Закарпатської області, із стравами закарпатської кухні та національних меншин.

Найбільш привабливими в ракурсі ділового туризму можна виділити Ужгородський, Мукачівський, Свалявський, Міжгірський та Перечинський райони області. Але рівень професійного забезпечення ділового туризму ще потребує значного вкладення щодо розвитку та відповідності міжнародним стандартам. Не менш важливою є підготовка пакету конференц-сервісу, який є важливим елементом ділового туризму і повинен включати:

- організацію конференцій, семінарів, тренінгів у будь-якій точці регіону;
- підбір аудиторії (наявність мультимедійної програми) для запланованого заходу;
- надання різноманітних анімаційних послуг;
- організацію фуршетів тощо.

Отже, виходячи з вищевикладеного, слід зазначити, що враховуючи сучасні тенденції функціонування інфраструктури ділового туризму, необхідна стандартизація та уніфікація послуг за рахунок інтеграції туристичних об'єктів у національну та міжнародну мережу, яка забезпечує високий рівень комфорту та отримання якісно нових послуг для бізнес-клієнтів не лише в Закарпатті, але й по всій Україні.

Список використаних джерел

1. Андренко І. Б. Діловий туризм: навч. посібник / І. Б. Андренко. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ, 2014.
2. Малиновська О. Ю., Третяков О. В. Розвиток ділового туризму у світі. Географія і туризм, Вип. 18, С. 62–68. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gt_2012_18_12.
3. Прокопишин-Рашкевич Л. М., Назаренко А. В. Діловий туризм як перспективний напрям туристичної діяльності в Україні // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія "Проблеми економіки та управління". 2021. Т. 5, № 1. С. 86-95.
4. Відкрий Закарпаття. Земля, наближена до неба [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zaktour.gov.ua>.

БЕЗРУЧЕНКОВ ЮРІЙ Стратегії управління в готельно-ресторанному бізнесі	43
БОДНАРУК НАДІЯ, МАЛІНОВСЬКА ОЛЬГА Роль місцевого самоврядування у розвитку сфери туризму воєнного часу	45
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ НАДІЯ, БОЦКО МАРИНА Управління туроперейтинговою діяльністю в галузі туризму	47
ГОНЧАР СВІТЛАНА, БОЙКІВСЬКА СОФІЯ Мотивація персоналу підприємств туристичної галузі	49
КРИВОБЕРЕЦЬ МАРИНА Діджитал-маркетинг як основа сучасної політики комунікації суб'єктів туристичної індустрії	51
МИКУЛАНИНЕЦЬ СВІТЛАНА Особливості реалізації функцій менеджменту в діяльності організацій туристичної індустрії	52
МИКУЛАНИНЕЦЬ СВІТЛАНА, МИКУЛАНИНЕЦЬ ВАСИЛЬ Логістичний менеджмент як елемент ефективного управління в сфері туризму	54
ПУГАЧЕВСЬКА КАТЕРИНА, ДАНИЛКО МИКОЛА Функціонування підприємства в умовах нестабільності бізнес-середовища	56
ХАУСТОВА КСЕНІЯ, ГОБЛИК-МАРКОВИЧ НАДІЯ, КІЦУЛА СТАНІСЛАВ Роль бізнес-планування в діяльності підприємств сфери туризму та гостинності	58
ЧУЧКА ІВАН, ГАВРИЛЕЦЬ ОЛЕСЯ Транскордонний туристичний маркетинг Карпатського Єврорегіону	60
СЕКЦІЯ 4. СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ: ПРІОРИТЕТИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ	62
ГОЛОВКО ОЛЬГА, ФУЯРОШ ВАЛЕНТИН Підприємства гостинності як продуценти характерних туристичних послуг	62
ЛИЗАНЕЦЬ АНЖЕЛА, УЛМАН ДМИТРО Клієнтоорієнтований підхід до управління бізнесом у сфері торгівлі	63
ЛІПНІСЬКА КАТЕРИНА Особливості використання безконтактного меню у ресторанах	65
КУЦИК ВАЛЕНТИНА, МАЙБОРОДА ВЛАДИСЛАВ Аналіз потенціалу підприємств сфери послуг	67
ШАШОВЕЦЬ ЙОЛАНА Особливості господарських ризиків у сфері обслуговування та напрямки їх подолання	69
СЕКЦІЯ 5. ЕКОНОМІКА СУЧАСНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ	72
ВЛАЩЕНКО НАТАЛІЯ, БУЙ НГУЄН ТІЄН До питання розвитку інфраструктури індустрії туризму	72
ГОБЛИК-МАРКОВИЧ НАДІЯ, ІЛЬТЬО ТЕТЯНА, ІВАШКО МИХАЙЛО Розвиток ділового туризму на Закарпатті	73
ДЖУМУРАТ ВОЛОДИМИР, ПАСЕКА СТАНІСЛАВА Розвиток туристичного потенціалу України	76
МОЛНАР-БАБЛЯ ДЖОСІЯ, УДВОРГЕЛІ ЛАРИСА Перспективи розвитку незвичайних видів туристичної діяльності в Україні	79
ПАСЕКА СТАНІСЛАВА, НАЗАРЕНКО О. С. Сільський зелений туризм	81

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>